THE ARTISTIC COMPONENTS OF GYMNASTICS. WHY IS THE GYMNASTICS ARTISTIC?

Daniela Burlacu, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Gymnastics has known an impressive development during the 20th century which determined its content to vary, thus favouring a split into several branches, especially in competitions. Therefore, due to this newly created situation (the emergence of various gymnastics branches), appears the necessity to mark the differences between types of gymnastics during the communication act. Hence, this paper shall investigate whether the relation of the term "artistic" with the gymnastics on apparatus (vault, uneven bars, balance beam, and floor - for the women's gymnastics; floor, pommel horse, rings, parallel bars, horizontal bar - for the men's gymnastics) is justified. Also, by looking at the range of terms designating artistic elements, it shall be analysed what the artistic features reside in.

Keywords: artistic gymnastics, term, ballet element.

În prezent, vorbitorii de limbă română sau aparteneţii altor comunităţi lingvistice se află în dificultate în momentul iniţierii unei conversaţii despre gimnastică, deoarece lexemul *gimnastică* desemnează astăzi totalitatea ramurilor, competiţionale şi necompetiţionale, ale acestui sport. Pentru un act de comunicare corect şi concret (excepţie fac actelele de comunicare dintre interlocutorii cu un fond de cunoştinţe comun) lexemului *gimnastică* trebuie să i se atribuie un determinant care să aducă un plus de informaţie, care să diferenţieze o ramură a acestui sport de alta. Astfel, specialiştii au convenit ca termenului *gimnastică* să îi fie alăturat termenul *artistică* pentru gimnastica la aparate (sărituri, paralele inegale, bârnă, sol – fete şi sol, cal cu mânere, inele sărituri, paralele, bară fixă – băieţi), termenul este o convenţie conform Adinei Stroescu şi lui Robert Podlaha[1], el fiind un termen în limba franceză care iniţial a desemnat gimnastica cu obiecte (cerc, minge, măciuci şi panglică) şi care a constitut o opţiune terminologică pentru şcolile de gimnastică din mai multe ţări. Determinantul *artistică* a fost înlocuit cu cel de *modernă*, iar mai târziu cel de *ritmică*, care se regăseşte şi azi pentru a desemna gimnastica cu obiecte. Deşi niciunul dintre cei doi termeni, *artistică* şi *ritmică*, nu acoperă nici pe departe caracteristicile gimnasticii la aparate sau cu obiecte, ei au fost impuşi de F.I.G. drept termeni standard pentru a desemna cele două ramuri ale gimnasticii. Specialiştii români nu au fost de acord cu această reglementare a F.I.G.-ului, ei utilizând în lucrările redactate de către ei termeni mai vechi de *gimnastică artistică* sau *gimnastică modernă* pentru gimnastica cu obiecte şi *gimnastică sportivă* pentru gimnastica la aparate, considerând că adjectivele *sportiv artistic* şi *modern* sunt mai apropiate de caracterul celor două sporturi. În prezent termenii impuşi de F.I.G. au început să prindă rădăcini şi în literatura de specialitate românească.

[1]Stroescu, Pdlaha, *Terminologia gimnasticii*, Bucureşti, 1974, p. 15.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Deşi este clar că atribuirea adjectivului *artistic* (cel/cea ce ţine de artă) gimnasticii la aparate este o normă impusă de F.I.G. nu elimină întrebările fireşti până la urmă: De ce este această gimnastică artistică? Care sunt legăturile acesteia cu arta? Căutând răspunsuri la aceste întrebări în documentele F.I.G.-ului şi poposind asupra Codului de Puncatj actual 2013-2016 sunt prezente următoarele menţiuni despre caracterul artistic al gimnasticii la aparate în secţiunile dedicate bârnei şi solului: „An artistic performance is one in which the gymnast demonstrates her ability to transform her balance beam exercise from a well-structured composition into a performance. In so doing the gymnast must demonstrate creativity, confidence of performance, personal style and perfect technique. This is not "what" the gymnast performs, but "How" she performs"[2], respectiv „An artistic performance is one in which the gymnast demonstrates her ability to transform her floor exercise routine from a well-structured composition into an artistic performance. In so doing the gymnast must demonstrate a strong choreographic flow, artistry, expressiveness, musicality and perfect technique. The main objective is to create and present a unique and well-balanced artistic gymnastic composition by combining the body movements and expression of the gymnast harmoniously with the theme and character of the music"[3]. Astfel, din documentul emis de F.I.G., reiese că doar exerciţiile de la bârnă şi sol au caracter artistic, iar exerciţiile la celelalte două aparate sărituri şi paralele inegale nu prezintă acest caracter. Cercetând Codul de Punctaj masculin actual se constată că acesta nu deţine nici măcar o singură menţiune despre latura artistică a acestui sport. Lucrurile nu stau diferit nici în diacronie. În Codul de Punctaj trades şi publicat în 1970 de către Robert Podlaha în limba română nu se spune nimic despre partea artistică. Conform blogului Uncle Tim apar referinţe despre ceea ce ar presupune artisticitatea în gimnastica masculină la aparate în Codul de Punctaj dat publicităţii în anul 1964 şi în cel din 1968, însă nu sunt referinţe directe la artistică ci la virtuozitate, armonie şi ritm, care sunt cerinţe obligatorii pentru exerciţiile la sol[4]. Virtuozitatea, armonia şi ritmul sunt cerinţe pe care trebuie să le îndeplinească atât gimnaştii, cât şi gimnastele în executarea exerciţiilor la toate aparatele nu doar la sol. Prin urmare latura artistică este prezentă în gimnastica feminină la aparate (numai la bârnă şi sol) iar denominaţia s-a produs prin extensie, utilizând o trăsătură a gimnastici feminine la aparate, artisticitatea, la întreaga ramură a acestui tip de gimnastică, indiferent de genul practicanţilor, nerespectându-se criteriul vechimii, care ar fi dat întâietate unei trăsături a gimnastici masculine[5], ci (probabil) respectând criteriul popularităţii[6]. Acest model de denominaţie l-a uzitat F.I.G.-ul pentru toate ramurile gimnasticii pe care le patronează. Au numit-o *ritmică* gimnastica feminină cu obiecte deoarece gimnastele execută diverse sărituri, piruete, paşi de dans etc., mânuind obiecte (cercul, mingea, panglica, măciucile) pe ritmul muzicii. Au numit-o *acrobatică* gimnastica care are drept trăsătură dominantă executarea de către gimnast/ă elemente/exerciţii acrobatice. Se numeşte gimnastică aerobică gimnastica în cadrul căreia executanţii, fete şi/sau băieţi efectuează elemente

[2] *2013 Code of points women`s artistics gymnastics*, Section 12, p.1 http://romgym.ro/continut/uploads/2010/05/Codul-de-Punctaj-2013-2016-%28engleza%29.pdf , 12.04.2014, 12.00.
[3] *2013 Code of points women`s artistics gymnastics*, Section 13, p.1 http://romgym.ro/continut/uploads/2010/05/Codul-de-Punctaj-2013-2016-%28engleza%29.pdf , 12.04.2014,12.00.
[4] Uncle Tim's blog, http://uncletimtalksmensgym.blogspot.ro/2013/10/the-evolution-of-artistry-in-mens_28.html , 28.04.2014, 22.30.
[5]Gimnastica artistică masculină, la apaerate a fost praczicată şi prezentă în cadru competiţional cu mult înaintea celei feminine.
[6]Gimnastica artistică feminină este unul din sporturile cu cea mai mare popularitatea de la jocurile olimpice în prezent şi probabil că era şi în momentul în care s-au luat deciziile în ceea ce priveşte denumirea ei astfel.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

diverse într-un ritm alert pe un fond muzical, iar pe cea din urmă ramură a gimnasticii aflată sub umbrela F.I.G.-ului au denumit-o gimnastică *la trambulină* deoarece gimnaştii sau gimnastele execută salturi la o trambulină de mari dimensiuni.

Aşa cum s-a putut observa componenta artistică a gimnasticii feminine la aparate se regăseşte la bârnă şi mai cu seamă la sol. Această componentă artistică constă în mişcări ale braţelor, ale trunchiului, piruete, paşi de dans clasic, modern, popular, sărituri artistice. Iniţial, pe de o parte din lipsa mijloacelor tehnice necesare, muzica pe fundalul căreia gimnasta trebuia să îşi prezinte exerciţiul de la sol era interpretată la pian în sala de concurs. Acest lucru, dar şi pregătirea iniţială a gimnastelor sovietice în domeniul baletului a favorizat elaborarea şi prezentarea unor exerciţii cu puternice nuanţe din balet. O schimbare de paradigmă s-a realizat în anii `70 ai secolului trecut când şcoala de gimnastică artistică feminină românească a prezentat exerciţii la sol a căror fundal muzical au fost fragmente din melodii la modă în acei ani. Astfel, gimnastica feminină la aparate a împrunutat din balet elemente de coregrafie piruete, sărituri[7] pentru a-şi satisface latura artistică. Împrumutul a fost unul integral. Elementele au fost împrumutate împreună cu numele lor. Denumirile elementelor împrumutate din balet se împart în două categorii: elemente a căror semne lingvistice sunt de limbă franceză, netraduse sau rar traduse în limbile naţionale[8] şi elemente traduse în limbile naţionale ale ţărilor în care este practicată gimnastica artistică feminină. Din prima categorie fac parte următoarele elemente:

Arabesque - stând pe un picior, celălalt întins înapoi, braţele întinse înapoi. Această poziţie cunoaşte două variante de scriere în lucrările de gimnastică: cea de mai sus şi cea scrisă *arabesc*

Attitude - stând pe un picior, celălalt ridicat înapoi, îndoit la 90^0, mult răsucit în afară din articulaţia coxo-femurală, braţele în diferite poziţii.

Effacé şi **croisé** - stând pe un picior, celălalt ridicat înainte, întins (developpé), îndoit tire-bouchon „à la seconde" şi écarté"; stând pe un picior, celălalt ridicat lateral, îndoit sau întins.

Passé. Stând pe un picior, celălalt liber cu vârful lipit înainte de genunchiul celui de sprijin.

Passé lateral. Stând pe un picior, celălalt liber cu vârful lipit lateral de genunchiul celui de sprijin.

Sur le cou de pied. Stând pe un picior, celălalt liber cu genunchiul puţin ridicat, îndoit lateral, vârful sprijinit înainte sau înapoi de glezna piciorului de sprijin.

Tire-bouchon. Stând pe un picior semigenuflexat, „sur le cou de pied".

Piruetă „tour en l`air" de 360^0 sau săritură dreaptă de pe ambele picioare cu întoarcere în aer: Semigenoflexiune cu ducerea braţelor cu un braţ oblic înainte jos, cu palma orientată spre corp şi celălalt braţ lateral, sub nivelul umerilor, uşor îndoit, cu palma orientată jumătate înainte[9]; „„Săritură dreaptă pe verticală cu întoarcere de 360^0 spre stânga cu ducerea braţelor, în timpul învârtiturii, coroană jos sau sus; Aterizarea pe ambele picioare cu amortizare în demi-plié (semigenoflexiune; revenire în poziţia de plecare"[10].

[7] Specialiştii din balet consideră sărituriile proprietatea gimnasticii, deşi acestea au apărut mai întâi în spectacolele de balet. Urseanu, Tide, *Istoria baletului*, 1967, p. 45.

[8] Elementele de balet în general nu au făcut obiectul traducerilor. Denumirile lor, în limba franceză, au devenit standard pentru toate baletele lumii.

[9]Nicolae, Gh, Băiaşu, *Gimnastica*, 1972, p. 39.

[10]Nicolae, Gh, Băiaşu, *Op. cit.*, 1972, p. 52.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Pirueta „en dedans”- stând în demi-plié, piciorul stâng în faţă, braţul drept întins lateral, cel stâng înainte; ducerea piciorului în „soutenu en l`air lateral (45^0 - 90^0) simultan cu ducerea braţului stâng lateral (piciorul stâng menţinând în demi-plié). Piruetă de 360^0 spre stânga, cu ridicarea pe vârful piciorului stâng şi ducerea piciorului drept în poziţia „sur le cou de pied” înalt (adică sub genunchi) şi a dreptului în coroană înainte”[11].

Piruetă atittude. Întoarcere de 360^0 în stând pe un picior, celălalt ridicat înapoi, îndoit la 90^0, mult răsucit în afară din articulaţia coxo-femurală.

Arabesque en tournant. Piruetă cu piciorul liber întins înapoi la orizontală.

Attitude en tournant. Piruetă cu piciorul liber îndoit înainte sau înapoi în unghi obtuz.

În câteva lucrări de gimnastică şi în câteva chestionare a fost folosit termenul de *piruetă* pentru a desemna întoarcerea de 360^0 în stând pe mâini la paralele inegale, deşi termenul de piruetă conform originalului franţuzesc, *pirouette* < *pirouetter*[12], înseamnă întoarcere pe călcâie sau vârfuri, deci pentru un element non-artistic.

Săritură attitude înainte. Stând pe un picior, celălalt îndoit înainte în unghi obtuz, săritură înainte de pe picior de sprijin şi aterizare pe acelaşi picior.

·**Sissonne** (deschis, închis). Săritură – de pe ambele picioare pe un picior.

Săritură cu developpé. „După bătaie pe un picior în timpul fazei de zbor piciorul rămas liber se îndoaie cu genunchiul orientat în afară, apoi se întinde înainte, lateral sau înapoi, este de fapt o îndoire şi o întindere a piciorului liber”[13].

Săritură cu balans şi întoarcere (fouetté). „După balansul piciorului dinainte în punctul maxim al zborului, corpul execută o întoarcere rapidă de 180^0 în sensul invers al piciorului de balans![14]

Săritură pas cu developpé. Piciorul de balans se ridică îndoit, apoi se întinde.

Săritură cu balans întoarcere şi forfecare (Entrelancé) Este o săritură combinată care începe cu balansarea unui picior înainte şi întoarcere de 180^0, urmată de forfecarea picioarelor înapoi cu aterizare pe piciorul de balans”[15].

O altă grupă de elemente artistice o constituie elementele a căror nume sunt metafore. Această categorie poate fi divizată în două subcategorii metafore create în alte limbi şi preluate de terminologia românească a gimnasticii artistice feminine româneşti şi metafore create pe teritoriul limbii române. Din prima categorie fac parte următoarele elemente:

Săritură echer. Aceasta este o săritură care se efectuează cu picioarele întinse şi ridicate înainte la orizontală, la 90^0, apropiate sau depărtate”[16]. Denumirea fiind de asemenea, o sintagmă substantivală rezultată prin asocierea acestui tip de săritură cu un item din terminologia matematicii deoarece trunchiul şi picioarele gimnastei realizează un unghi drept în timpul execuţiei.

Fluture „este o săritură de pe un picior pe celălalt cu o întoarcere de 360^0 în faza de zbor cu corpul la orizontală.”[17]. Numele acestui element este o metaforizare. Săritura este văzută ca felul de comportare al fluturelui. Provenienţa acestui termen este incertă deoarece şi celelalte

[11]Nicolae, Gh, Băiaşu, *Op. cit.*, 1972, p. 46.
[12] *La Rousse dictionare*, http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/pirouetter/61141?q=pirouetter#60741 23.05.2014, 14.30.
[13]Adina. Stroescu, Robert. Podlaha, *Terminologia gimnasticii*, 1974, p. 120
[14]Stroescu, Podlaha, *Op Cit*., 1974, p. 119.
[15]Stroescu, Podlaha, *Op Cit*., 1974, p. 123
[16]Stroescu, Podlaha, *Op. c*it. 1974. p. 117.
[17]Stroescu,. Podlaha, *Op. cit*, 1974. p. 123.

BDD-A22361 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

limbi denumesc această săritură în acelaşi mod, bineînţeles făcînd apel la semnul lingvistic care desemnează acest concept în fiecare dintre ele: eng. butterfly, fr. papillon etc

O situaţie aparte este cazul piruetei **illusion**, "turn (360°) through standing split (180° legs separation) with/without brief touching of beam/floor with one hand"[18] piruetă care nu a fost abordată de gimnastele române (din materialul video investigat reiese că doar gimnasta Paula Tudorache a prezentat această piruetă, în concursurile din 2012-2014) şi care circulă printre specialişti cu numele din limba englezăsau tradus *iluzie*[19]. Această piruetă nu este consemnată în nicio lucrare românească despre gimnastică. Prin urmare, lipsa acestei sărituri din repertoriul elementelor executate de gimnastele din România a determinat lipsa unui termen românesc.

O categorie deosebită de elemente este cea a căror nume de limbă franceză pătrunse în terminologia românească şi-au schimbat numele în limba de origine:

Săritură cu pendulare (cloche) piciorul liber execută un balans dublu înainte şi înapoi. Această săritură este cunoscută mai cu seamă cu numele de *cloche,* însă astăzi (în codul de punctaj 2013-2016) elementul în discuţie poartă denumirea de *Saut carpé-écarté.*

„Cloche" cu piciorul la cap, cu / fără întoarcere, mai cunoscut datorită uzului printre oamenii implicaţi în acest sport şi printre iubitorii acestui sport (cei din urmă au preluat denumirea de la cei dintîi) sub titlul de *cloche la cap***.** Prima denumire *Săritură în pendulare în cuib cu un picior* **(***cloche în cuib)* este una semidescriptivă. În acest context semidescriptiv face referire la faptul că cel care operează cu acest termen cunoaşte bine metodica de învăţare a acestui element şi a celorlalte (*cuib* şi *cloche*) cuprinse în numele elementului supus analizei de faţă. De asemenea, se poate menţiona că în cadrul numelui a avut loc o suprimare[20] a substantivului comun *picioare* .Acest lucru reiese la o analiză mai atentă a tehnicii de învăţare/realizare a acestei sărituri, care presupune o pendulare a picioarelor înante şi înapoi la 180^0 în faza de zbor[21]. Cu alte cuvinte numele acestei sărituri este un ansamblu alcătuit din elemente deja cunoscute prntru că elementul în sine este o combinaţie dintre cele două: *cloche* şi *cuib.*

Din categoria elementelor a căror denominaţie s-a realizat prin intermediul metaforizării fac parte:

Săritura cuib „se efectuează cu extensie pronunţată, picioarele fiind ridicate înapoi spre cap cu genunchii îndoiţi. Această denumire este rezultatul unui proces de metaforizare. Săritura este asociată cu o unitate lexicală din lexicul comun, un cuib de pasăre. În limba română această săritură este percepută în mod empiric, diferit. Această denumire este cel mai probabil creată pe teritoriul limbii române, deoarece limbi precum franceza, engleza, germana, rusa, spaniola preferă să o numească *săritura inel* sau oaie: *Saut de mouton* „săritura oaie", *Sheep/Ring Jump, Schafsprung/Ringsprung, Salto oveja/ Salto anillo*[22]*, Прыжок в кольцо мя ногами*

Săritura cuib cu un picior. Aceasta este asemănătoare cu cea de mai sus. Ea se execută cu balansul unui picior îndoit înapoi pînă la atingerea capului cu talpa sau chiar depăşirea acestuia. Din punct de vedere lingvistic această denumire este o sintagmă substantivală creată pe

[18] *2013 Code of points women`s artistics gymnastics*, http://romgym.ro/continut/uploads/2010/05/Codul-de-Punctaj-2013-2016-%28engleza%29.pdf , 12.04.2014,12.00.
[19] Conform comentariilor TV. ale antrenoarei Ramona Micu (C.E, 2012) şi fostei gimnaste Sandra Izbaşa (C.E. 2014).
[20] Suprimarea constituie „o figură de construcţie" prin elipsă ce are tendinţa să devină sau a devenit formulă aparţinând limbii", Stelian, Dumistrăcel, *Discursul repetat în textul jurnalistic*, Editura Ubiversităţii „Alexandru Ioan Cuza" Iaşi, 2006, p. 167.
[21] Prin termenul de zbor se înţelege momentul cînd sportivul/sportiva se află în aer.
[22] http://figdocs.sportcentric.net/external/public.php?folder=661, 10.12.2011.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

baza unei metafore. Numele acestui element este constituit din două părţi. Prima dintre ele evidenţiază faptul că această săritură seamănă cu cea de mai devreme, iar partea a doua subliniază ceea ce diferenţiază elementul în discuţie de cel precedent. În ce priveşte celelalte limbii, acestea se situează în aceeaşi paradigmă, deosebirea fiind aceea că termenul de bază utilizat este „inelul" sau „oaia".

Săritură sfoară. „Depărtarea picioarelor este foarte pronunţată, ele găsindu-se pe aceeaşi linie la orizontală"[23].

Foarfecă înainte. „Picioarele se ridică întinse înainte peste orizontală în mod succesiv, începând cu piciorul de balans pe care se efectuează şi aterizarea"[24].

Foarfecă înapoi. Forfecarea se efectuează înapoi cu o uşoară înclinare a trunchiului înainte, cu picioarele întinse"[25]. Toate aceste sărituri*, foarfecă înainte,* şi *foarfecă înapoi*, dar şi metaforele traduse din limba franceză: *fluture, pisică* fac referire la obiecte din universul de cunoaştere a tuturor vorbitorilor de limbă română, din lexicul comun, cel al gospodăriei şi sunt strâns legate de tehnica de execuţie a acestor sărituri. De remarcat faptul că predomină termenii care desemnează inanimate.

Împuşcă-cioară. Această denumire aparţine unei sărituri artistice executate de către gimnastă la bârnă cu un picior înainte întins, iar cu celălalt înapoi îndoit. Numele elementului este cel mai probabil o creaţie lexicală pe teritoriul limbii române deoarece ea nu se regăseşte în niciuna din limbile europene analizate (franceză, engleză, rusă, spaniolă sau portugheză) pentru realizarea lucrării de faţă. Ba mai mult s-a constatat că cele ca: româna, franceza şi engleza au fiecare o denumire proprie pentru acest element: *împuşcă-cioară, Saut cosaque avec/sans tour* **„**săritura cazac(ului) cu/fără întoarcere"**,** *Wolf Jump with/without turn* „săritura lupului cu/fără întoarcere" (cu menţiune că se poate realiza cu o întoarcere). Denumirea din engleză s-a dovedit a fi cea mai productivă, datorită prestigiului de care se bucură aceasta în ultimele decenii, mai ales pentru limbile ţărilor în care gimnastica este un sport mai nou. Multe dintre aceste limbi au preluat termenul englezesc ca atare fără a-l traduce în limbile naţionale. Din punct de vedere lingvistic denumirea românească este un termen compus dintr-un verb „împuşcă" şi un substantiv comun „cioară". Uzul limbii române cere în mod normal din punct de vedere sintagmatic un substantiv articulat, nu ca în cazul de faţă cînd substantivul este nearticulat: „cioară". Este greu de găsit o motivare pentru acest element, însă o explicaţie ar fi una de natură acustică. Această săritură se execută în combinaţie cu o a doua săritură (cerinţă obligatorie a codului de punctaj), iar zgomotul este unul destul de puternic în urma contactului gimnastei cu aparatul. O altă explicaţie ar fi poziţia sub formă de puşcă a picioarelor (unul întins şi celălalt îndoit) la care se adaugă zgomotul la contactul sportivei cu bârna. Aşa s-ar putea explica verbul „a împuşca", iar substantivul, probabil este o asociere liberă cu pasărea „cioară", pasăre destul de comună şi problematică pentru poporul român. Numele de **împuşcă-cioară** a acestei sărituri este diferit în codul de punctaj tradus în limba română: *Săritură grupată cu un picior întins la orizontală (Wolf Jump) cu/fără întoarcere.* Elementul este tradus literal fără o cercetare prealabilă a terminologiei gimnasticii româneşti. Această titulatură nu este uzitată, nici de antrenori, nici de gimnaste (a se vedea comentariile exerciţiilor la bârnă televizate sau a

[23]Stroescu, Podlaha, *Terminologia gimnasticii*, 1974, p.116.
[24]Stroescu, Podlaha, *Op Cit*., 1974, p. 123.
[25]Stroescu, Podlaha, *Op Cit*., 1974, p. 123.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

emisiunilor de tip documentar dedicate gimnasticii artistice) şi nici măcar de mai puţin specializaţii iubitori ai acestui sport.

O altă categorie de sărituri o constituie cea a săriturilor a căror nume descriu parţial execuţia acestora:

Săritură dreaptă. „După desprinderea de pe ambele picioare, corpul se înalţă pe verticală complet întins. Se poate executa cu diferite poziţii sau mişcări ale braţelor, simetrice sau asimetrice şi cu întoarceri de diferite grade”[26]. Această săritură este cunoscută mai cu seamă pentru publicul larg ca *săritura ca mingea*. În lucrările de specialitate cele două denumiri funcţionează ca sinonime. Prima este folosită în lecţiile de antrenament, iar cea de a doua în lecţiile de educaţiie fizică din şcoli sau în antrenamentele copiilor de vârstă mică.

Săritură cu balans şi întoarcere fouetté. După balansul piciorului dinainte în punctul maxim al zborului, corpul execută o întoarcere de 180^0 în sensul invers al piciorului de balans”[27].

Săritură cu lovirea picioarelor (cabriolé). Desprindere cu lovirea picioarelor întinse în faza de zbor, prin apropierea energică a piciorului de impulsie de cel de balans. Poate fi înainte, înapoi sau lateral. La *cabriolé lateral* elanul pregătitor bătăii se execută cu pas încrucişat”[28].

Săritură pas. „Săritura se caracterizează printr-o traiectorie lungă de zbor, realizată printr-o bătaie energică pe un picior. În faza de plutire picioarele se depărtează mult înainte-înapoi până în sfoară, iar aterizarea se realizează pe piciorul de balans”[29].

Din ecuaţia artisticităţii gimnasticii feminine la aparate nu lipsesc diversele tipuri de paşi, care deşi nu au valoare în Codul de Punctaj al F.I.G., fac parte din coregrafiile exerciţiilor de la sol şi bârnă: **pas uşor**. „Se execută pe vârfuri, cu genunchii uşor îndoiţi. Mersul şi alergarea cu acest pas trebuie realizată lin fără încordare cu aspect de plutire, de unde vine şi denumirea de „mers uşor” şi alergare uşoară”[30]; **pas fandat**. „Pas lung cu fandare pe piciorul dinainte, celălalt întins înapoi, cu vârful răsucit în afară. „Mersul fandat” este o succesiune de paşi lungi cu fandare”[31]; p**as săltat**. „Pas cu săltare de pe un picior, cel liber se ridică uşor îndoit înainte. Are caracter de dans popular românesc”[32]**; pas de polcă**: „Se porneşte cu o uşoară săltare pe un picior, celălalt întins înainte, apoi se execută un pas săltat vioi”[33]; **pas de vals**. „constă dintr-o înlănţuire de trei paşi după care urmează trei paşi: un pas lung şi alunecat şi uşor fandat pe toată talpa, apoi doi paşi mici pe vârf cu întinderea genunchilor. Se poate executa înainte, înapoi şi cu întoarcere”[34].

În timp, elementele de artistică au preluat tendinţa, impusă de F.I.G., de a denumi noile elemente după numele gimnastelor care le-au prezentat pentru prima dată într-un concurs de anvergură. Printre acestea se află: **Bulimar** este o săritură artistică la sol, un cloche lateral cu o întoarcere de 360^0; **săritură Johnson** săritură cu schimbarea picioarelor în aer (cloche) cu întoarcere 90 de grade, cu aterizare pe ambele picioare; **săritură Yang Bo** săritură în sfoară de pe ambele picioare cu lăsarea trunchiului pe piciorul din spate în timpul săriturii; **piruetă**

[26] Stroescu, Podlaha, *Terminologia gimnasticii*, 1974, p.116
[27] Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974. p. 119.
[28] Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974. p. 120.
[29] Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974, p.121
[30] Stroescu, Podlaha, *Terminologia gimnasticii.*, 1974. p. 113.
[31] Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974, p. 114.
[32] Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974. p. 115.
[33]Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974. p. 115.
[34]Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974. p. 115.

BDD-A22361 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

Memmel: Cu piciorul la 180^0 întoarcere de 720^0**; Popa.** Săritură în echer depărtat cu întoarcere 360^0 şi revenire pe ambele picioare.

Denominaţia s-a realizat aici prin transferul numelui propriu către elementul de gimnastică. Acest fapt este primul pas spre realizarea antonomazei. Antonomaza este definită în *Dicţionarul de ştiinţe ale limbii* ca: „figură semantică (trop) care constă în substituirea unui nume comun (de clasă, specie) prin numele propriu al unui individ considerat reprezentativ pentru clasa respectivă; mai rar antonomaza permite şi substituirea inversă. Numele propriu devine astfel generic, în timp ce numele comun se individualizează”[35] În comunicarea orală sau în cea scrisă de pe bloguri sau forumuri de gimnastică, fie ele româneşti sau străine, antonomaza este deja un dat, aşa cum reiese din următoarele exemple: Ramona Micu „O săritură foarte dificilă *un kadet* cu o întoarcere şi jumătate”[36],: „Haide Diana! Un salt cu 5,4 legat cu dublu echer (...) fără pas, *săritura Bulimar*. Este o săritură valoroasă, este un cloche lateral cu o întoarcere suplimentară de 360^0 (0.52)”[37]; degetica: “Alyia a făcut triplu memmel, memmel, şi piruetă cvadruplă!”[38]etc. De asemenea, se constată faptul că acest tip de dominaţie este utilizat pentru a desemna elemente de mare complexitate.

Totalitatea elementelor consemnate în prezenta lucrare (sărituri artistice, piruete, variaţii de paşi) formează clasa elementelor artistice a gimnasticii feminine la aparate. De menţionat faptul că printre specialişti săriturile artistice circulă şi cu denumirea de elemente gimnice. Această clasă este alcătuită din sub clase care din punct de vedere lexico-semantic formează câmpuri care au în centru un arhilexem (*săritură, piruetă, pas*). Pentru ca vorbitorul de limbă română să poată discrimina între diversele tipuri de sărituri, paşi şi piruete, acestor arhilexeme le sunt apropriate adjective şi/sau grupuri substantivale. Cu cât creşte gradul de dificultate a executării respectivului element sau pur şi simplu elementul cuprinde mai multe faze, cu atât este mai amplă sintagma denominativă. Astfel, terminologia românească a gimnasticii artistice feminine deţine din punct de vedere al structurii termenilor care desemnează elemente artistice termeni sintetici şi analitici

O parte din elemente cu nume analitice funcţionează ca sinonime pentru elemente cu nume sintetice din limba franceză: *Săritură cu developpé - săritură cu lovirea picioarelor – cabriolé, săritură cu balans şi întoarcere – fouetté,săritură cu pendulare – cloche, săritură cu balans întoarcere şi forfecare – entrelancé* etc. De fapt, nu numai pentru elementele cu denumiri franţuzeşti sunt folosite ca sinonime denumiri analitice, ci pentru o gamă mult mai largă de elemente cum ar fi elementele care poartă numele gimnastelor sau gimnaştilor, care le-au prezentat pentru prima dată într-un concurs important, fie ele artistice sau acrobatice ca de ex: *piruetă Memmel – piruetă cu piciorul la cap, piruetă cu piciorul la 180^0, săritură Johnson – cloche cu întoarcere de 90^0,* Denumirile analitice sunt utilizate atât în lucrările de specialitate cât şi în lecţiile de antrenament, însă s-a remarcat faptul că numele analitice ale elementelor sunt mai

[35] *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Nemira, Bucureşti, 2005, s.v.

[36] http://www.youtube.com/watch?v=k1mda3a4ZA0&feature=plcp, 0.47, Published on May 13, 2012 by ArtisticGymnastics1 (c)TVR 2 European Artistic Gymnastics Championships 2012 - Events Final Floor

[37]http://www.youtube.com/watch?v=KUxcKxKMj4I&feature=relmfu, Published on May 12, 2012 by ArtisticGymnastics1, (c)TVR 2 European Artistic Gymnastics Championships 2012. [37] Stroescu, Podlaha, *Terminologia gimnasticii.*, 1974. p. 113.

[37] Stroescu, Podlaha, *Op. cit*., 1974, p. 114.

[37] Stroescu, Podlaha, *Op. cit.*, 1974. p. 115.

[38] http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=187084&page=502 , 3.04.2014, 17.00.

BDD-A22361 © 2014 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

cu seamă folosite în antrenamentele gimnastelor/gimnaştilor de vârstă mică sau în fazele incipiente ale procesului de învăţare ale noilor elemente.

Concluzii:

În urma analizei lingvistice a numelor elementelor artistice a gimnasticii feminine la aparate se desprind următoarele concluzii.

1. Itemii folosiţi pentru a desemna elementele artistice aparţin altor domenii de activitate (echer – geometrie) sau lexicului comun (fluture, cuib, etc), Astfel termenii utilizaţi se apropie de cei care aparţin terminologiilor populare precum celei a plantelor.

2. Denumirile româneşti ale elementelor artistice ale gimnasticii feminine la aparate sunt monomembre şi polimembre. Cele monomembre vizează elementele relativ simple care presupun un număr redus de mişcări (cloche, cuib, pisică). În schimb, denumirile polimembre desemnează elemente de mare complexitate care presupun efectuarea de mişcări diverse sau chiar elemente (*cloche la cap, săritură cu lovirea picioarelor, săritură cu schimbarea piciorului* etc.).

3. Categoria elementelor artistice a gimnasticii feminine româneşti la aparate prezintă o serie de denumiri de elemente proprii cum ar fi: *cuib, cuib cu un picior, împuşcă cioară* etc. neidentificate în celelalte limbi europene analizate: franceza, engleza, rusa, spaniola etc. În cazul elementelor care sunt denumite prin semne lingvistice care desemnează aceleaşi realităţi extralingvistice este greu de stabilit cu precizie limba de origine.

4. Se remarcă realizarea de serii sinonimice în ceea ce priveşte elementele artistice ale acestei discipline sportive. Se va folosi aici conceptul de sinonimie, nu în sensul acela oferit în lucrările de semantică ca relaţie de echivalenţă între două unităţi lexicale care aparţin aceleiaşi clase, care au acelaşi sens sau sens apropiat, ci ca relaţie între unităţi lexicale sau ansambluri de unităţi lexicale care desemnează aceeaşi realitate extralingvistică, aşa cum este folosit conceptul de sinonimie în cadrul morfologiei sau sintaxei.

Bibliografie:

Badea, Marin, *Baletul, lucrare academică*, Editura Aius PrintEd, Craiova, 2008.

Băiaşu Nicolae, Gh, *Gimnastică*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1972.

Băiaşu Nicolae, Gh, coord. Albu Anastasia, colab. Birlea, Adina, *Gimnastică*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1985.

Gimnastica artistică, Redactată de I. N. Sişcareva şi l. P.Orlov, Editura Tineretului, Bucureşti 1957.

Grigore, Vasilica, *Gimnastica artistică – bazele teoretice ale antrenamentului sportiv*, Editura Semne, 2001.

Stroescu, Adina, Podlaha, Robert, *Terminologia gimnasticii*, Editura Stadion, Bucureşti, 1974.

Urseanu, Tide, Ianegic. Ion. Ionescu, Ion, *Istoria baletului*, Editura Muzicală, Bucureşti, 1967.

Dicţionar de ştiinţe ale limbii, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Nemira, Bucureşti, 2005, s.v.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)

La Rousse dictionare, http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/pirouetter/61141?q=pirouetter#60741 23.05.2014, 14.30.

Resurse online:

Dumistrăcel, Stelian, *Discursul repetat în textul jurnalistic*, Editura Ubiversităţii „Alexandru Ioan Cuza" Iaşi, 2006.

Stelian, Dumistrăcel, *Discursul repetat în textul jurnalistic*, Editura Ubiversităţii „Alexandru Ioan Cuza" Iaşi, 2006.

2013-2016 Code of points men`s artistics gymnastics, https://www.fig-gymnastics.com/publicdir/rules/files/mag/MAG%20CoP%202013-2016%20%28FRA%20ENG%20ESP%29%20Feb%202013.pdf

2013-2016 Code of points women`s artistics gymnastics, http://romgym.ro/continut/uploads/2010/05/Codul-de-Punctaj-2013-2016-%28engleza%29.pdf , 12.04.2014,12.00.http://figdocs.sportcentric.net/external/public.php?folder=661, 10.12.2011.

http://www.youtube.com/watch?v=k1mda3a4ZA0&feature=plcp, 0.47, Published on May 13, 2012 by ArtisticGymnastics1 (c)TVR 2 European Artistic Gymnastics Championships 2012 - Events Final Floor

http://www.youtube.com/watch?v=KUxcKxKMj4I&feature=relmfu, Published on May 12, 2012 by ArtisticGymnastics1, (c)TVR 2 European Artistic Gymnastics Championships 2012.

http://www.onlinesport.ro/forum/showthread.php?t=187084&page=502 , 3.04.2014, 17.00.

[1]Uncle Tim's blog, http://uncletimtalksmensgym.blogspot.ro/2013/10/the-evolution-of-artistry-in-mens_28.html , 28.04.2014, 22.30.

BDD-A22361 © 2014 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-08 17:08:17 UTC)